

Руди Виб

АНЂЕО УЉАНИХ ШКРИЉАЦА

Пролеће је, није више било сумње, напакон дошло. Јутарња возња из Форт Мекмарија је била препуна одблесака са свежег зеленила наспрам тешких четинара а ваздух толико неземаљски сјајан, да је прогутао дим из шарених димњака као да није постојао. Што је баш лепо, помислио је надзорник, нека уклони сву видљиву прљавштину, тако да борци за заштиту околине заћуте, и ушао је у своју уредну канцеларију (с погледом на речне аде) певушећи „Плава Алберто, Алберто плава, стално си —”, али прекинули су га пре него што је успео да скине жутомрку јакпу. И то не радио-везом, већ је то лично учинио Так, задужен за дневно управљање другом копачицом, који је без заустављања пошао поред секретарице.

„Шта је ког ђавола?” рекао је надзорник, већ насекиран.

„О овоме не причам преко радија” рекао је Так. Његово хладнокрвно јапанско-канадско лице одавало је напетост. Ако повинари чују за ово...”

„Ископао си још један костур бизона?”

„Не, овог пута то је, можда, диносаур, неки од њих —”

Али надзорник је, уз псовке, већ излазио, дозивајући Берту која је увек била приправна са својим ашовом. Ако једна од три копачице, високе као осмоспратница, не ради пола сата, постројење је опадао капацитет, али нови археолошки налаз могао је да заустави целокупну производњу целих месец дана док професори с цвикерима около забијају поседе... Циц је поскакивао на утабаном путу дуж покретне траке која је већ била празна једним делом, и за само три минута Берта је почела да чепрка ашовом по литици коју је копачица број два глумала. Убрзо се појавило некакво обличје.

„Шта је које лепе...”, започео је надзорник, али није успео да пронађе своје ритуалне речи, ...то ту?”

„Када је копачица ударила тамо у онај хошак”, рекао је Так, поми-слио сам да су то кости од —”

„Није то само кост, то су... кожа и...” Надзорник није могао да изговори праву реч.

„Крила”, рекла је Берта уместо њега, пажљиво забадајући ашов. „То су крила, онаква каква очекујете да видите на анђелу.”

И то је управо био анђео, било је то сада јасно као дан, анђео чврсто усађен у влажну црну литицу. Так је био видео само крајичак огуљених костију, али сада су, након што га је Берта више откопала, могли кроз један пресавијен пар крила два виде човеколику главу а кроз други пар човеколике ноге и стопала, сасвим кошчате, тако да у први мах, због тапушног ткива перја и можда коже, посутих катранисаним песком, није било могуће уочити ништа друго осим тих белих костију. Трећи пар крила био је притиснут песком у веома незгодном и, сасвим сигурно, болном —

„Помоћу средњег пара”, рекла је Берта, пажљиво покушавајући да уклони лепљиви песак руком, „они лете”.

„Зар не би требало да... он... лети помоћу свих шест... шест...” Надзорник је заћутао, надвладан ненаучним створењем које је ту тако отворено лежало.

„Можете да проверите”, рекла је Берта, упутивши му један искошен поглед због незнања, у „Књизи пророка Исаије, шеста глава.”

Али тада је и она заћутала јер се анђео померио. Нико од њих, сасвим сигурно, није га дотакао, али он се непобитно померио. Док су запрепашћено посматрали, горња и доња крила су се расклопила, појавила се глава, окренула се према њима, и они угледаше грубе црте лица прастарог човека. Уста прекривена катраном су се с муком отворила и из њих допре звук. Дуг звук, као када се прочишћава грло. Затетурали су уназад, пали; надзорник се напкао на коленима, загледао у обличје које није било веома високо, али је изгледало веома широко и свеобухватно, са три пара крила која су се кретала напред-назад као да се онупштају у некаквом анђеоском плану. Глас се постојано ваљао, као грмљавина.

„Не знам шта је тај створ”, промрмља Так, „али сасвим сигурно не говори јапански.”

Надзорник изненада виде себе као дечака за олтаром, над којим је висио анђео, и делови речи појавише му се на успама: „*Pax vobis... sem... cum*”, покушао је, али везе су се покидале током година, „*Magnifi... cat... ave Mar.*”

Црне очи анђела усмерише се право у њега и он заурла нешто ужасно. Берта се гласно насмеја.

„Мапите се тих црквених ствари”¹, рече она. „Тај створ говори хутерићански немачки.”

„Шт...” Управник је остао без речи; остали су му само слогови и слова.

„Одавно сам отишла из колоније...” Али тада је заћутала, обузета слушањем. Анђео је наставио да говори, говорио је непрекидно као да су речи еонима биле спутане у њему, и шакама је (имао је само две, које су се налазиле на уобичајеном месту, на крају руку) прешао преко озлеђеног рамена и оно се на изглед зацелило, док је он брисао земљу и песак с крила, померајући повремено она средња која су очигледно највише страдала.

„Бер... Бер...” рече надзорник. На крају је погледао Така, преклињући га за глас.

„Шта каже”, упита је Так, „Берга, молим те, Берга?”

Она је слушала с преданом обузетости; ништа није постојало на овом свету, само оно што је требало чути. Так јој је дотакао раме, протре-сао је, али она није примећивала. Изненада, анђео преста да говори и загле-да се у њу.

„Ја... Ја не могу...” призна му напоскон Берта, „могу да разумем сва-ку реч коју кажеш... сваку реч, али не могу да кажем, заборавила сам...”

Анђео ју је гледао у тишини; израз његовог лица лагано се проме-нио. Можда је сада показивало сажаљење, премда је то тешко рећи кад су анђели у питању. Онда је свио доња крила преко ногу, горња крила преко лица, и једним неописивим покретом циновских средњих крила подигао се право горе, у плаво небо. Загледани у њега, повили су се уназад, а он је за-час нестао у небеској светлости.

„О, боже драги”, промрмља Берта после неког времена. „Наши ста-ри су увек говорили да се на небу говори хутерићански.”

Погледали су се међусобно и једни другима у очима видели ужас, наглу појаву осећања сумње. Да ли су доиста видели... и сви троје истовре-мено погледаше пепчану литицу из које је и даље цурио катран, са ашовом наслоњеним на њу. Тамо где је Берта копала: облик анђела, неизбрисив. Берта је прва устала.

„Одлазим”, рекла је. „Овог часа.”

„Разумем, наравно.” И надзорник се подигао. „Так, прођи копачи-цом овуда, брзо је покрени.”

„У реду”, рече Так с напором. „Ти си газда.”

„Није важна брзина”, рече Берта надзорнику, премда је гледала ка-ко Так ступа у сенку циновског точка. „Био је овде, видели смо га.”

И код тих њених речи надзорника обузе визија. Као какву отворену књигу видео је огромне завијутке реке Атабаске која се спушта кроз дивљи-ну са глечерских врхова Стеновитих планина и преко Алберге, и како јој се придружују реке Берленд и Меклеод и Пембина и Пеликан и Кристина и Клиервотер и Фајербег, а цела површина земље је ишчезла, нестали су тер-цијарни и нижи слојеви, и видело се хиљаде и хиљаде квадратних миља цр-ног битуменозног песка, ископеног према истошљеном средингу земље, О *miserere, miserere*, певале су речи у његовој глави и он је осећао њихово зна-чење иако није могао да их објасни, а још мање да се сети 51. псалма, и по-сле неког времена могао је да отвори очи и подигне главу. Огромна фабри-ка, којој је знао сваку цев и сваки завртањ, и даље се протезала између ње-га и реке; сјајан ваздух је и даље гутао дим из црвено-пругастих димњака као да није постојао, и он је знао да кроз хиљаду тајних отвора тамо тече нафта, да гргољи у свакој прецизно нумерисаној цеви и спојници, слатка и бистра као златносмеђи мед.

Так је стајао поред челичних мердевина, спреман за дуго успињање у машину. Берта му дотаче раме и обоје погледаше нагоре.

„Следећи пут ћеш га препознати”, рече она срећно. „И тада ће го-ворити јапански.”

РУДИ ВИБ, један од најистакнутијих канадских приповедача и романописаца, рођен је 1934. године у Саскачевану, у једној од бројних менонићанских заједница. Школовао се на универзитетима у Едмонтону и Тибингену, и дуго низ година био професор креативног писања на Албертанском универзитету у Едмонтону. Највећи део свог богатог прозног опуса посветио је историји и моралним дилемама менонићана (назив за разне протестантске групе које потичу од анабаптиста), али је исто тако писао о сукобима Индијанаца и белих дошљака, као и откривању канадског севера. Аутор је више збирки прича и романа, а за последњи роман, *Откриће странаца* (1994), награђен је Губернаторском наградом, највишим књижевним признањем у Канади.

превод с енглеског ДАВИД АЛБАХАРИ